D·N
22/11 1956

150 miljoner — var så god!

Den tid är längesedan förbi då bondeförbundet nöjde sig med ett öre mer för mjölken. Under samarbetet med socialdemokraterna har "anspråken successivt vuxit. Vi behöver inte här rekapitulera vad som hänt på prisområdet under koalitionsåren. Särskilt vid genomförandet av det nya prissystemet gick socialdemokraterna mycket längt i eftergifter för bondeförbundets krav. Efter valet, då hr Hedlunds parti förlorade sju mandat, var det uppenbart att bondeförbundet skulle kräva plåster på såren som villkor för en fortsatt regeringssamverkan. Under nattmanglingen den 13 oktober träffades en överenskommelse mellan de båda partierna. Hela innehållet av denna ansågs inte lämpligt att på en gång delge allmänheten. Kommunikén om det förlängda regeringskontraktet meddelade bl a att jordbruket skulle få en kredithjälp på 50 miljoner. Att hrr Hedlund och Erlander dessutom kommit överens om långt större förmåner till vissa jordbrukare nämndes inte i kommunikén. Det blev tills vidare en koalitionshemlighet.

För några dagar sedan kunde emellertid denna tidning publicera uppgifter om vad som var i görningen. Socialdemokraterna har köpt bondeförbundets stöd genom att gå med på att tidigare beviljade stödlån till jordbrukare efterskänkes. Totalt uppgår dessa lån till närmare 150 miljoner. Även den som uppbört att förvärva sig över skuminskpolitiken i koalitionens hägn måste finna en sådan gåvotransaktion utmanande för rättskänslan. Som låntagare skiljer sig ju inte jordbrukarna i princip från innehavare av stadslån inom andra yrkesgrupper. Vi tänker på ungdomar med bosättningslån, akademiker med studielån, fiskare, hantverkare och andra småföretagare med lån ur statliga fonder. Skall det över huvud taget bli fråga om att efterskänka av samhället beviljade lån, bör det ske efter enhetliga normer. En speciell favör till en viss yrkesgrupp — inom vilken de enskilda låntagarna dessutom förmodligen i många fall har det bättre ställt än åtskilliga andra statliga gäldenärer — är under alla förhållanden stötande. Har den dessutom utverkats som priset för ett politiskt röststöd, blir den dubbelt stötande. Det är här fråga om ett klart missbruk av skattebetalarnas pengar.

Stödlånen har, om man bortser från en mindre del, beviljats under koalitionsåren i samband med skördeskador. Man bör observera att de ingenting har att göra med den kompensation för skördeskadorna som jordbruket erhållit vid skilda tillfällen. Denna har utgått i form av prisbonjingar och kontantbidrag. Vid sidan av denna kompensation har riksdagen vid flera tillfällen beviljat särskilda krediter på förmånliga villkor till jordbrukare som drabbats av likviditetssvårigheter i samband med en felslagen skörd. För ett år sedan anslogs inte mindre än 60 miljoner för detta ändamål. Upp till en viss gräns var enligt sistnämnda beslut lånen räntefria under två år, i sin helhet var de amorteringsfria under samma tid. Därefter skulle de normalt avbetalas under fem år, men amorteringstiden kunde efter beslut av lantbruksnämnden utsträckas ända till 15 år. Kravet på säkerhet var flytande, lantbruksnämnden fick fria händer att besluta från fall till fall. Räntan fixerades till 4,5 procent. Man får ju säga att det är utomordentligt gynnsamma villkor vid en tidpunkt då andra företagare hårt känner trycket av kreditrestriktionerna.

Bestämmelserna för stödlånens avskrivning skall utformas av en utredning, för vilken direktiven väntas en av de närmaste dagarna. Enligt de uppgifter som framkommit är det meningen att ställa upp vissa krav på att jordbrukare som får sina reverser överkonsanderade skall utföra en del förbättringsarbeten på den egna gården. I den mån det är fråga om mindre behövliga investeringar är det föga korrekt att driva fram dylika under en åtstramningsperiod. För statliga bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder bör utgångspunkten vara det faktiska behovet av sådana. Men här väljer man en helt annan utgångspunkt — att folk har satt sig i skuld. Det är uppenbart att det hela är en skenmanöver för att något mildra intrycket av gåvopolitiken.

Inte ens inom jordbrukarledan lär koalitionen kunna påräkna odelad förtjusning inför den nya given. Vi skulle tro att det finns åtskilliga jordbrukare som känner sig lurade på konfekten. Det gäller särskilt dem som haft möjlighet att erhålla stödlån, men som föredragit att dra åt svångremmen framför att sätta sig i skuld. Grannen, som kanske haft mindre skördeskador, får tusentals kronor av staten, medan den som klarat upp sina affärer för egen hand blir utan någon gratifikation. En hel del av de lån som ligger några år tillbaka i tiden har motiverats av tillfälliga likviditetsbekymmer — i dag kanske låntagaren har det relativt bra ställt, vilket gör att den statliga generositeten ter sig alldeles malplacerad. För övrigt är det väl många också inom jordbruket som har den uppfattningen att jordbrukarna själva liksom andra medborgare bör göra rätt för sig i privata lånetransaktioner. Förmodligen skulle de flesta jordbrukare reagera mycket starkt om det blev fråga om att med skattepengar betala skulder som andra yrkesutövare ådragit sig.

Vi tror inte att hr Erlander kan räkna på någon som helst förståelse inom de stora låntagargrupperna för den planerade nationalgåvan. Man vet att jordbruket gynnats i överkant — senast i våras beslöts att fjolårets missväxtpriser skall bli noromgivande under tre år framöver. Att dessutom kräva att låntagarna skall betala jordbrukares privata skulder är väl starkt.

Landsorganisationens tidningar

Att den svenska socialdemokratin, nära lierad med Landsorganisationen, vill ha en större och bättre press är helt naturligt, och från den synpunkten har vi tidigare betonat det rimliga i inköpet av ingenjör Kreugers båda tidningar; det framstår som särskilt värdefullt att åtminstone en av dessa tidningar därigenom upphör att bli ett organ för hr Kreugers gemena förföljelse av myndigheter och enskilda personer. Det underliga är metoden att inte vilja ge klart besked om tidningarnas politiska aktivitet. Detta förklaras visserligen av att man å ena sidan vill locka socialdemokratiska arbetare att köpa de tidningar vilkas verksamhet de ändå genom LO får betala, å andra sidan söker hålla kvar de prenumeranter och läsare vilkas politiska uppfattning är en annan än socialdemokratins — men det är just detta dubbelspel som är oiustigt.

Spelet fortsätter emellertid med iver. Stockholms-Tidningens chefredaktör skriver installationsledare som genom en blandning av otydlighet och flaxighet söker vädja till alla utan att ge besked åt någon. LO:s ordförande deklarerar att tidningarna inte skall "bli neutrala, utan ge klart uttryck för den ideologi, som genomsyrar den svenska arbetarrörelsen". Huru denna ideologi närmare är beskaffad är visserligen en av partiets djupaste hemligheter, men att hr Strands uttryck måste avse anslutning till socialdemokratin kan man väl inte betvivla, LO har också i ett särskilt upprop uppmanat fackföreningarna att stödja tidningarna. Den senaste nyheten i saken är att de båda tidningarna i annonstaxan skall kallas opolitiska, en beteckning som i huvudsak förbehållits mindre ortstidningar av ren nyhetstyp jämte — underligt nog — just Aftonbladet. Man har alltså de nya ägarnas uppgift om att tidningarna skall vara klara uttryck för den svenska arbetarrörelsens ideologi och likaså att de skall vara opolitiska. Har man verkligen kraft att påstå att de uppgifterna går ihop?

Besked begärs

Än en gång om Raoul Wallenberg och formuleringarna är tydligen denna gång ännu kärvare. Moskva har fått "en allvarlig påminnelse", och den svenska regeringen "har begärt upplysning om orsaken till att ett svar ännu inte lämnats". Under tio år nonchalerades de svenska framstötarna, men i våras gav Sovjet ett löfte ..tt anställa spaningar efter den — som man grovt missvisande uttryckte det — "i Budapest försvunne svenske diplomaten". Men sedan dess har Moskva efter några förhalningsmanövrer återgått till den gamla taktiken, till tystnaden och den fräcka nonchalansen. I maj begärde Sovjet "preciseringar" av de svenska uppgifterna, i juli meddelades att ett besked skulle lämnas "snarast möjligt", men när utrikesdepartementet i september efterlyste detta besked föredrog ryssarna att tiga — och nu har ytterligare två månader gått. Polisetatens ledare har fått all tänkbar hjälp från offrets hemland, detaljerade rapporter om vittnesmål rörande Wallenbergs öde i tyska fängelser: det är otänkbart att inte myndigheterna skulle ha kunnat spåra honom under de sju månader som gått sedan löftet gavs till hr Erlander i Moskva. Man får förutsätta att Sovjet nu fått den sista fristen, att den svenska regeringen, om svaret även denna gång blir den totala tystnaden, lägger fram alla vittnesmål, alla fakta i fallet Wallenberg.

Det östtyska cisternbygget

I Luleå har tillkommit utan tillförlitlig omprövning frå.. säkerhetssynpunkterna sida. I ett interpellationssvar på onsdagen fällde försvarsminister Det skarpa omdömet att ärendet handlagts mycket oskickligt. Han skulle haft ännu starkare skäl att uttöma behandlingen om försvarsdepartementet fått klart besked att materiella och tekniska möjligheter för en annan lösning, närmast genom en svensk firma, förelegat och att tidigare utlovade kontrollanordningar inte begagnats. De östtyska ingenjörerna och "specialarbetarna", tillsammans ett 80-tal, har nämligen icke sammanförts i en jämförelsevis isolerad förläggning utanför Luleå. De är spridda på olika håll, en del bor på hotell i staden. Den nuvarande ordningen fyller på intet sätt de anspråk på kontroll som man utfäst sig att upprätthålla.

Anläggningsarbetet började 1 oktober. Det beräknas vara slutfört 1 mitten av nästa månad. Försvarsministerns besked betyg åt militärledningen — speciellt nedsättande med tanke på propagandan för ökad beredskap — har full tillämpning även här på den formella behandlingen av frågan, utan på själva tillståndet där uppe: de stora riskerna för spionageri genom hitsända experter som får god tid att orientera sig.

PRESSGRANNAR

De nuvarande stadiga ansträngningarna att motverka inflationstrycket inriktar sig i all huvudsak på att förhindra en utvidgning av den allmänna köpkraften genom utgifter för produktionsapparatens utbyggnad, förbättring och moderniserng. De avser med andra ord att begränsa och beskära näringslivets investeringar, skriver Sydsvenska Dagbladet (h). Och detta äker trots att dessa endast har jämförelsevis ringa betydelse vid sidan av de allmänna, trots att produktionsökning och en stabiliserande effekt därav sotverkas samt trots de avgörigheter som uppstår därigenom för vårt näringsliv konkurrensmöjligheter med utlandet:

Åtskilliga både allvarlig och högst berättigad kritik mot statsmakternas hårda beskattning av företagsamheten, mot investeringsavgiften samt de skärpta avskrivnings- och lagervärderingsbestämmelserna har också framförts både av näringslivet självt och av den politiska oppositionen. Dessa mot företagsamheten riktade åtgärder orbukar dess möjligheter till självfinansiering, vare betydelse för en sund konsolidering, som sedan årtionden tillbaka varit utmärkande för svensk företagsamhet.

Riktiga synpunkter. Men man skapar verkligen ingen hållbar grund för lättnader åt företagen och kapitalbildningen om man, som högern, säger nej till alla andra restriktiva åtgärder och samtidigt begär novelket stora lättnader i inkomstskatten.

Den röda lyktan lyser överallt utanför våra läroanstalter. Vid realskolor och flickskolor blev i fjol över 14 000 behöriga inträdessökande avvisade. Från gymnasierna utexaminerades 1 900 kvalificerade ungdomar. Liknande är situationen vid folkhögskolorna. Men värst är den vid yrkesutbildningsanstalterna. Hälften av dem som nu söker yrkesutbildning måste avvisas. Den röda lyktan utanför yrkesskolorna utgör ett skoptecken inte bara för dessa ungdomar, utan för vårt lands produktiva utveckling, för välståndsutvecklingen. Smålands-Posten (h) anför dessa uppgifter och fortsätter:

Vi har redan en kännbar brist på fackutbildad folk. Av 1900 kommer det, för att nu nämna ett exempel, att skapas 6 000 bilmekaniker, i storn- och automationsåldern med dess ständigt och snabbt stegrade krav på kvalificerad teknisk skolning och specialisering blir denna brist på utbildningsmöjligheter allt odesigtare. Jämför man exempelvis verkstadsindustrins utbildningsresurser i vårt land med motsvarande i det i befolkningstal ungefär likställda Schweiz, finner man, att vi i Sverige har sammanlagt omkring 8 000 lärlingar och yrkesskoleelever mot 28 000 i alplandet. Det är inte något hoppingivande utgångsläge, när det gäller att på världsmarknaden slå vakt om de positioner vi erövrat.

Ar situationen illavarslande nu, blir den rent katastrofal om ytterligare några år. Omkring 1960, uppgår det för de växande ungdomskullarna i utbildningsåldrarna, kommer vi t ex att ha 30 000 fler 15-åringar än nu. Det räcker alltså inte ens med en fördubbling av yrkesskolornas nuvarande kapacitet eller byggandet av nya sådana för att all den ungdom som vill ha yrkesutbildning också skall få den. Men mycket litet görs för att skapa bättre förhållanden; både statsmakterna och företagen syndar härvidlag.

Solnadirektör begär resning i biomålet

Resning har begärts hos högsta domstolen av direktör Hugo Carlsson, Solna, i det gamla målet mellan honom och biografdirektör H Tessen, Göteborg, angående biografen i Borlänge.

Resningsansökan grundas på HD:s dom mot f rådman Folke Lundquist i bedrägerimålet, där Lundquist dömdes till ansvar för grovt bedrägeri och förpliktades betala ex 48 000 i skadestånd till direktör Carlsson samt på HD:s dom mot Tessen för osann mutantagna, där Tessen av hovrätten dömdes till fyra månaders fängelse men av HD frikändes till följd av brist i det subjektiva rekvisitet.

Med stöd av de båda HD-domarna begär nu Carlsson resning i målet mellan honom och Tessen, där Tessen avgav den osanna partsutsagen och där Carlsson förlorade 50 000 kr och fick betala rättegångskostnaderna med mycket stora belopp.

Riksdagssammanträden

Torsdagen den 22 november 1956
Sam. Konst.- o. Statsutsk. kl. 13.00
1:a Lagutsk. kl. 11.00

Dyrortsgrupp fem föreslås för sju Stockholmsförorter

Dyrortsnämnden har nu yttrat sig till civilministern över utredningsförslaget om Stockholms- och Göteborgsområdenas ortsgruppering och tillstyrker därvid att i Stockholmsområdet Huddinge, Tyresö, Sollentuna, Danderyd, Stocksund, Täby och Järfälla flyttas upp i ortsgrupp 5.

Däremot avstyrker nämnden uppflyttning för Botkyrka, Boo, Saltsjöbaden, Österhaninge och Djursholm. Vid höjd till detta förslag blir enligt nämnden bland övriga förortskommuner kring Stockholm uppflyttning till 4-ort vidtas endast för Österåker, Vallentuna samt Ekerö och Färingsö.

Inom Göteborgs förortsområde tillstyrker nämnden uppflyttning till 4-ort för Tuve och, med viss tvekan, för Råda samt till 3-ort för Angered, Lerum och Nödinge.

Dyrortsnämnden hålsar med tillfredsställelse att även av nämnden begärda utredningen framlägts och framhåller att ett värdefullt material därigenom erhållits för belysning av förortsproblemet i ortsgrupperingen.

Två reservationer har avgetts. I den ena tillstyrkes i stort sett utredningens förslag, innefattande uppflyttning av ett 30-tal förortskommuner, medan det i andra reservationen förordas att ingen ändring nu görs i dyrortsplaceringen med hänsyn till den utlovade allmänna utredningen.

Skojare bytte matta mot tax

En kuriös form av bedrägeri utreds för närvarande av kriminalpolisen sedan en äldre dam anmält att hon blivit lurad att byta ut sin renrasiga tax mot en billig fabrikstillverkad matta.

Kvinnan hade för någon tid sedan köpt en taxvalp med fin stamtavla för 250 kr, men funnit att hunden var för stor besvär. I förra veckan annonserade hon att valpen var till salu för 300 kr. Samma dag annonsen var införd uppenbarades hon av en man i 60-årsåldern och en 20-årig flicka, vilka var villiga att köpa taxen. Mannen ville emellertid betala med en äkta orientalisk matta, som han uppgav vara värd 600—700 kr. Det var en "äkta turkestan", vilket skulle framgå av ett varumärke i ena hörnet. Han lyckades övertala taxens matte att byta ut valpen mot den fina mattan och dessutom betala 70 kr i mellanskillnad till köparen. När damen följande dag lät värdera mattan visade det sig att hon fått en billig fabrikstillverkad jutematta, värd högst 125 kr.

På bedrägeriutredn har man fått flera anmälningar mot mannen efter kupper i samma stil.

Lange dementerar "varuknappheten"

Med anledning av en skrivelse från Sveriges speceri- och lanthandlareförbund till statens jordbruksnämnd angående information till allmänheten i samband med den nyligen genomförda oljetransoneringen har handelsminister Lange gjort följande uttalande:

— I skrivelsen uttalar förbundet att jag den 13 november i radio skulle ha framhållit att "knapphet kan uppkomma även på andra förnödenheter av grundläggande betydelse för folkförsörjningen". I det radioanförande som jag denna dag höll förekom icke något uttalande av detta slag, vilket med lätthet kan konstateras av det manuskript som torde vara tillgängligt på Radiotjänst. Det "citat" som förbundet utan närmare kontroll anstått sig kunna tillskriva mitt radioanförande utgör en ur sitt sammanhang lösryckt och estdast delvis återgiven mening ur propositionen om tillämpningen av allmänna förfogande- och rationeringslagarna. Någon knapphet på andra varor än bränslen föreligger lika litet nu som vid tidpunkten för mitt radioanförande.

Dryga straff för biltjuvar

Till 18 månaders straffarbete vardera dömdes på onsdagen två medlemmar av den liga i Hälsingborg som stulit bilar för 160 000 kronor, nämligen 19-årige Bengt Ekstrand och 20-årige Alvar Schalin, båda från Hälsingborg. De hade tagit åker del i 29 respektive 31 bilstölder. (DN, Hälsingborg.)

45.000!!!

Anne Franks dagbok

Klikad, beundrad över hela världen

Är verklighet och stor dikt

av sällsynt mänsklighet

14:50, inb. 20 kr.

HÖKERBERGS

Julhälsningen till Era vänner och kunder i utlandet:

Ingvar Andersson
A History of Sweden
Inb. 30:50. Illustr. 2:a uppl.

Vera Sköcrona (text), Dick de Herder (foto)
The Old Town of Stockholm
(Möte med Gamla Stan)
Inb. 7:50. 51 planscher. Text på svenska och engelska.

Gustaf Hillerström (text), Lennart af Petersens (foto)
The Drottningholm Theatre — Past and Present
(Drottningholmsteatern förr och nu)
16:50, inb. 21:50. 32 planscher i svart och färg. Text på svenska och engelska; bildtexter dessutom på franska och tyska.

Roland Hentzel — Gustaf Munthe — Gardar Sahlberg (red.)
The Wonderful Adventures of Stockholm
from Gustaf III to the present day
Inb. 23:50. Rikt illustr., 8 färgplanscher.

En bok från NATUR och KULTUR är en god bok

TIDERNAS KLÄDCHANS
SENSATIONS-försäljning på Söder
DAM- HERR- och BARNKLÄDER
till otroligt låga priser!

KAPPOR i ljuvliga vinterkvaliteter och moderna modeller ..... fr. 69:—
DRÄKTER varma härliga tyger i höstens modeller 45:—

Kjolar fr. 15:- Jackor fr. 35:- Byxor fr. 29:-

Otroligt men sant!

KOSTYMER i kamgarnstyger ..... fr. 75:—
VINTERROCKAR ..... fr. 65:—
POPLINROCKAR ..... fr. 35:—
SPORTROCKAR ..... fr. 65:—
Byxor i diagonal ..... fr. 35:—
YNGLINGAKOSTYMER och rockar .. fr. 45:—

BARNKLÄDER bortverkes till FANTASIPRISER!
Pojkkostymer, Jackor och Byxor. Flickkappor, Jackor och Stickenbyxor.

Vi håller öppet måndagar till kl. 20
och det är lätt att komma till oss med buss. 34, 59, 36 och 55 samt T-banan
RESAN LÖNAR SIG ALLTID!

STIL & MÅTTKLÄDER
Götgatan 35, 1 trappa
Mellan Medborgarplatsen och Högbergsgatan

P. S. Stil & Mätthkläder är ingen "Flyttfågel". Ni finner oss alltid på Götgatan 35 1 tr. om Ni ev. skulle vilja ändra eller byta ett plagg.

DAGENS NYHETER
Sveriges största tidning
vardagar 315.770 ex | söndagar 362.356 ex

DAGENS NYHETS TRYCKERIAKTIEBOLAG, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telefonsamtonor: 24 05 00
för riksamtal: 22 40 30
Telegramadress: Dagenstryck
Postgiro: 1456 (för annonser)
nummer 1417 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten (Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Ahlberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Rodhe
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Hedberg
PRENUMERATIONSPRISER
A — Stockholmsupplagan
Stor-Stora Övriga
tidningsområde landet
Månad ..... kr. 7:50 7:—
Kvartal ..... kr. 22:— 20:—
Halvår ..... kr. 43:50 39:—
ANNONSPRISLISTA
daterad 1/7 1956 tillhandahålles på begäran.
Från starten år 20 863
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1956.

Vad man tycker bra om
Ernest Raymond
Ingen är vanlig

"— miljöer och människor är mästerligt tecknade
man ligger ogärna boken ifrån sig."
Curt Löfroth, SvD

"Raymond berättar med fyrstadig penna och fin karaktäriseringsförmåga — ser, ingen är vanlig; ingen vet, hur en människa kommer att utveckla sig."
Göteborgs Corresp.

16:50, inb. 22:50
HÖKERBERGS

Gillette
METEOR SET

Nu kan Ni snabbraka Er billigare än någonsin. Med Gillettes attraktiva Meteor Set får Ni den moderna en-dels-hyveln, Snabbdispenser med fyra Blå Gilletteblad och fack för använda rakblad — allt Ni behöver för snabbrakning med heldagseffekt. Ni får det redan idag — billigare än någonsin!

VRID! Hyveln öppnas
KLICK! Nytt blad från Snabbdispenseren
VRID! Klart för rakning

Gillette
Snabb-Rakning
billigare än någonsin

RIKTPRIS 5.50

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.